

προς τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκείνην πολιτείαν ἢ
 δημοκρατίας, οἱ μὲν δημοκρατίας ἐν ταῖς
 πόλεσι καθεστῆσαν, οἱ δὲ ὀλιγαρχίας ὅτι
 προς τὸ ἴδιον πόλει συμφέρον σκοποῦντες,
 οἱ γὰρ προς τὸ σφέτερον αὐτοῖς. ὡς δὲ ταύ-
 τας τὰς αἰτίας, ἢ μὴτέποτε τὴν μέσων γί-
 νεσθαι πολιτείαν, ἢ ὀλιγαρχίαν, ἢ παρ' ὀλίγων.
 εἰς γὰρ αὐτὴν συνωπεῖσθαι μόνος ἴδιον σφέτερον
 ἐφ' ἡγεμονίᾳ γυνομένων, ταύτην δημοδοῦναι
 τὴν ταῖς πόλεσι ἢ ἐν ταῖς πόλεσι ἢ ἐν
 πόλει καθεστῆσαι, μὴ δὲ βούλεσθαι τὸ ἴσον, ἀλλ' ἢ
 εἶναι ἐπιτείνῃ, ἢ κρατουσῶντος ὑποφύειν. τίς
 μὲν οὐκ ἀρίστη πολιτεία, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν,
 ἐκ τούτων φαίνεται. ἴδιον δὲ δῆλον πολιτείων,
 ἐπειδὴ πλείους δημοκρατίας, καὶ πλείους ὀ-
 λιγαρχίας θαυμάζειν, ποίαν προς τὴν δεξιόν,
 καὶ δεξιότατον, καὶ πῶς τὸν ὑπονοησῶντος,
 τὴν τὴν μὲν εἶδη βελτίαν, τὴν ὅτι χειρῶν, διαρε-
 σμένης τῆς ἀρίστης, οὐ χαλεπὸν ἰδοῦναι. δεῖ γὰρ
 αἰαρχεῖον εἶδη βελτίαν, τὴν ἐργάτατα ταύ-
 τας· χειρῶν ὅτι, τὴν ἀφαισθησῶν τῆς μέσου
 πλείων αὐτὴ μὴ προς ὑπόδειξιν κρίνειν. λέγω
 ὅτι τὸ προς ὑπόδειξιν, ὅτι πολλὰς οὐσης δῆ-
 λως πολιτείας ἀρετωτέρως, οἷος οὐδὲν
 κωλύσει συμφέρον ἑτέραν μείζονα εἶδη πο-
 λιτείαν.

Κεφάλαιον β.

ΤΙς ὅτι πολιτεία τίς, καὶ ποία συμφέ-
 ρει τοῖσιν, ἐχόμενον ὅτι ἴδιον εἰρηδικῶν
 διελεῖν. λιπτόν δὲ προς τὸν ἀπὸ πεισῶν
 καὶ πόλεων, ταύτων. δεῖ γὰρ κρείττον εἶδη τὸ βου-
 λόμενον μέρος τὴν πόλεως, τὴν μὴ βουλομένην,
 εἰδῆν τὴν πολιτείαν. εἰς ὅτι πᾶσα πόλις ἐκ
 τε τῶν ποιῶν καὶ ποσοῦ. λέγω ὅτι ποιὸν μὲν, ἐ-
 λευθερίαν, πλοῦτον, παιδείαν, ὀλιγαρχίαν πο-
 σὸν ὅτι, τὴν τῶν πλείους ὑποφύειν. ἐνδείχ-
 ται ὅτι, τὸ μὲν ποιὸν ὑποφύειν ἑτέραν μέρος
 τῆς πόλεως, ἐξ ὧν συνίστηται μέρος ἢ πό-
 λις· δῆλον δὲ μέρος τὸ ποσόν, ὅτι πλείους τὴν
 ἀριθμὸν εἶδη ἴδιον γυνομένων τῶν ἀρχόντων, ἢ ἴδιον
 πλοισίαν τοῖς δόξοις· μὴ μὲν τὴν ποσόν
 ὑποφύειν τῶν ποσῶν, ὅσον λέγειται τῶν ποιῶν.
 εἰδὲ ταῦτα προς δῆλον συνκρίτεον. ὅτι μὲν
 οὐκ ὑποφύει ἴδιον δόξοις πλείους τὴν εἰ-
 ρηδικῶν ἀρχοῦσαν, ἐν ταύτῃ πείραται εἶδη δι-
 μοκρατίαν. [εἰσὶ γὰρ τὸ γενοῦν ὑποφύειν γί-
 νεσθαι γενοῦν δημοκρατίαν, καὶ ἑκάστον εἶδος δημοκρατίας, καὶ τὴν ὑποφύειν τῶν δήμων ἐνδεί-
 ξει ὅτι, εἰ μὴ τὸ ἴδιον γενοῦν ὑποφύειν πλείους, τὸ προς τὴν δημοκρατίαν εἶδη τὸ τὴν βασιλευσῶν

hi ad propriam respicientes rempublicam
 aut popularem statum in ciuitatibus con-
 stituerunt, aut paucorum gubernationem,
 non ad ciuitatum illarum commoda res-
 picientes, sed ad sua, atque ita per istas cau-
 sas effectum est, ut vel nunquam medio-
 rum illa gubernatio existerit, vel admo-
 dum raro, & apud paucos. vnus enim vir
 consensus solus ex iis qui antiquitus in
 principatu fuere, hunc gubernandi mo-
 dum constituere. Iamque in ciuitatibus
 consuetudo obtinuit, non velle æquale,
 sed aut imperare querere, aut victos obedi-
 re. Quæ igitur optima sit respublica, &
 quæ ob causam, ex his patet. De aliis
 autem rebus publicis, cum plures popula-
 res & plures paucorum gubernationes esse
 dixerimus, quæ prima ponenda sit, &
 quæ secunda, & quæ deinceps potior sit
 aut deterior, determinata optima, non erit
 difficile inueniri. necesse est enim esse
 meliorem, quæ proximè huic accedit: de-
 teriorem verò, quæ plurimum distat à
 medio, nisi ad suppositionem quis iudicet,
 dico autem ad suppositionem, quia
 multoties alia respublicæ forma eligibili-
 ori existente, nihil vetat aliam quibusdam
 magis vtilem esse.

CAPVT XII.

QUæ autem respublica quibus, & qua-
 lis qualibus conferat, consequens est
 tractare, sed capiendum, prius est vniuersaliter
 de cunctis. Oportet enim partem
 illam ciuitatis quæ respublicam stare vult,
 potentio rem esse, quam illa pars, quæ non
 vult rempublicam manere. Est autem ci-
 uitas ex quali & quanto, dico autem qua-
 le, seu libertatem, diuitias, disciplinam,
 nobilitatem, quantum verò, seu multitudi-
 nem populi prævalentem. Fieri autem
 potest, ut quale existat vni ciuitatis parti,
 ex quibus partibus ciuitas est constitu-
 ta: alteri verò quantum, seu maiorem
 esse numerum ignobiliū quam nobilium,
 & pauperum quam diuitum. neque tamen
 tantum superare quantitate, quantum
 superari qualitate, propter hoc ad inui-
 cem conferenda sunt. Vbi ergo superat pau-
 perum multitudo eam quam diximus pro-
 portionem, hic popularis gubernatio exoritur,
 ac species singularis popularis status,
 secundum multitudinis exuperantiam,
 seu si agricolarum multitudo plus possit,
 prima species: si multitudo tenuior

F
 fit, prima species: si multitudo tenuior